

Петренко Владислав Вадимович,
*викладач кафедри філософської антропології,
філософії культури та культурології
Навчально-наукового інституту філософії та освітньої політики
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
orcid.org/0000-0003-4885-5975
v.v.petrenko@udu.edu.ua*

ЩОДО ПИТАННЯ ПРО РІЧ У РОБОТАХ СИМОНІ ВЕЙЛЬ

Статтю присвячено окремим елементам філософії Симони Вейль, зокрема питанню про річ. Запропоновано поставити питання про річ у розрізі глобальних трансформацій, пов'язаних зі світовою нестабільністю, поступовим відходом від глобалізму, кризою західних демократій та утвердженням тотального домінування технологічного мислення в сучасному світі. Технологічна сфера піддається небезпідставній критиці з боку європейських інтелектуалів вже давно: така критика має свою традицію від Томаса Мора до сучасних дослідників цього питання. Симона Вейль не виступає в авангарді подібної критики, проте й вона ставить питання про річ на одну з важливих ланок у філософських пошуках. Аналізуючи праці Симони Вейль, можемо стверджувати, що предметом її досліджень є не тільки момент богопопущеності людини перед обличчям катастроф або проблеми християнського світогляду, а й глибокий аналіз співвіднесеності людини й суспільства, індивіда й колективу. Соціальна значущість робіт С. Вейль також ставить перед дослідниками питання про вимір культури в рамках нової технологічної даності. У статті з'ясовано, що дегуманізація людини тісно пов'язана з процесом оречевлення індивіда в ході реалізації сили, імпліцитно присутньої у владі. Визначено роль дихотомії колектив-індивід у контексті філософії С. Вейль. Позначено сучасну культурну ситуацію, у межах якої актуалізуються питання суб'єктно-об'єктних, об'єктно-об'єктних і суб'єктно-суб'єктних зв'язків. Окреслено роль техніки й технології в дегуманізації людини в сучасності. Розкрито роль християнської теології у філософському осмисленні питання про річ, силу та владу в межах чітко визначеної проблематики пошуку гармонії в різних культурних площинах (християнський, античний та індуїстський спадок). Позначено актуальність робіт французького філософа в межах аналітики інтернет-простору як нової метафізики сучасності.

Ключові слова: річ, дегуманізація, праця, колективізм, індивідуалізм, технологія, гуманізм, сила, влада, культура.

Petrenko Vladyslav,
*Lecturer at the Department of Philosophical Anthropology,
Philosophy of Culture and Cultural Studies
Institute of Philosophy and Educational Policy
Mykhailo Dragomanov Ukrainian State University
orcid.org/0000-0003-4885-5975
v.v.petrenko@udu.edu.ua*

ON THE QUESTION OF THE THING IN THE WORKS OF SIMONE WEIL

This article examines selected aspects of Simone Weil's philosophy, focusing specifically on the concept of the "thing". The paper proposes to approach this issue in light of current global transformations, including worldwide instability, the gradual retreat from globalism, the crisis of western democracies and the rise of technological rationality as the dominant mode of thinking in the contemporary world. The technological domain has long been subject to critical scrutiny by european intellectuals, from Thomas More to contemporary scholars. Although Simone Weil is not positioned at the forefront of this tradition, she nonetheless treats the notion of the thing as a significant element in her philosophical investigations. Analysing of her work reveals that Weil's inquiries extend beyond themes such as the human experience of divine abandonment or the challenges of the christianity worldview. Her reflections also engage deeply with the relationship between the person and society, individuality

and collectivity. The broader social relevance of Weil's work prompts consideration of the cultural dimension under the conditions of today's technological paradigm. The article identifies the process of dehumanization as intimately connected to the reification of the individual through the operation of force, which is implicitly embedded in structures of power. It further analyzes the role of the collective-individual dichotomy within Weil's thought. The current cultural landscape is examined through the lens of subject – object, object – object and subject – subject relations, which have regained significance in the digital age. The impact of technology on the erosion of human values is underscored. Finally, the paper explores the role of Christian theology in Weil's philosophical reflections on the thing, power and force, positioning them within the broader quest for harmony across cultural dimensions – including Christian, ancient and Hindu heritages. The continuing relevance of Weil's thought is considered in relation to the analysis of cyberspace as a new metaphysical domain of modernity.

Key words: thing, dehumanization, labor, collectivism, individualism, technology, humanism, force, power, culture.

Постановка проблеми. Актуальність проблеми полягає у висвітленні філософської оптики С. Вейль у межах сучасної культурної ситуації, за якої дегуманізація уможливується у формі деперсоналізації людини в інтернет-площині. У цьому випадку варто враховувати тотальну присутність технології як простору, серед якого опиняється людина XXI ст. Виклики, пов'язані з такою присутністю, потребують осмислення крізь призму філософії, оскільки існує потреба в прокресленні стратегій виходу людини з об'єкт-об'єктної форми комунікації й повернення їй статусу суб'єкта. Практична сторона статті лежить у площині пошуків втраченого «Я». Щоб розпочати подібні пошуки, необхідно проаналізувати річ як таку і стан оречевленості, у якому опиняється сучасна людина, закута в технологічному просторі, що продукує безкінечний інформаційний потік. Проблематичне поле, яке є контуром дослідження, сягає питань культури та співвіднесеності людського досвіду з технологіями на різних рівнях. Стаття покликана актуалізувати питання про владу й силу, що є ключовими для творчості С. Вейль, у контексті інформаційного потоку.

Мета статті – дослідити питання про річ у контексті філософії С. Вейль. Розкрити взаємозв'язки між суб'єктом та об'єктом у контексті трансформації людина-річ-людина й показати можливу стратегію виходу з дегуманізованого становища людини.

Завданням у контексті постановки питання про річ у роботах С. Вейль є демонстрація взаємозалежності технологічного простору й дегуманізації (оречевленості) людини щодо Іншого.

Основним завданням у розрізі дослідження є аналіз творчості С. Вейль у контексті питання про річ.

Методами дослідження є герменевтичний, системний і філософський.

Наукова новизна роботи полягає у висвітленні недостатньо досліджених в українській гуманітаристиці сторін філософської практики С. Вейль і фокусуванні погляду на актуальних проблемах сучасної культури крізь призму філософії, позначенні стратегії виходу зі стану оречевленості індивіда в межах технологічного простору, що нівелює індивідуалізм на користь колективізму.

У **висновках** підкреслюється важливість праці як можливості виходу зі стану оречевленості в контексті переосмислення становища людини в сучасності.

Аналіз останніх публікацій і досліджень. В українській гуманітаристиці творчість С. Вейль представлена статтями К. Сігова «Інша сила іншої правди: «Укорінення» Симони Вейль на перехресті історії та філософії» (Сігов, 1997) і Т. Цимбал «Укорінення людини як головна проблема екзистенціального філософування Симони Вейль» (Цимбал, 2017), у яких висвітлюється християнський та екзистенційний погляди на роботи С. Вейль.

У свою чергу, А. Кулик в огляді книги «Сила. Згода. Справедливість. Любов. Зло» (Kulyk, 2024) розглядає творчість С. Вейль у контексті трьох ключових тем книги: 1) міркувань про любов і справедливість; 2) аналітики страждання; 3) аналітики природи зла. А. Кулик наголошує на тому, що збірка є «метафізичним зануренням у моральні й етичні роздуми, які надихають на критичне (пере)осмислення природи влади, любові та справедливості у світі, який часто перебуває в конфлікті з цими ідеалами» (Kulyk, 2021, p. 115). Лейтмотивом статті є моральна й етична сторони філософії С. Вейль. В іншій статті «Феномен Симони

Вейль як «надлишок» і «нестача» в символічній структурі філософської мови: персоналістичний підхід» (Kulyk, 2021). А. Кулик має на меті виявити парадоксальний смисловий зв'язок між релігією та філософією в полемічній і поліфонічній творчості С. Вейль як одночасно тотожність і відмінність, що являє собою спробу відновлення екзистенції гармонії природи і культури, Бога і людини, науки і мистецтва» і вказує на еклектичність її творчості. У цій статті дослідниця ґрунтовно демонструє різновекторні зв'язки, що пов'язують С. Вейль із різними традиціями й філософськими школами (наприклад, зв'язок із концепціями Б. Спінози, К. Маркса, П. Тілліха, А. Камю), які подекуди були зовсім неспорідненими між собою. У цьому контексті автор акцентує увагу на певному парадоксальному мисленні С. Вейль, що апелює читача до постмодерної філософії; проте автор наголошує на еволюції мислення С. Вейль у бік традиціоналізму. У висновках А. Кулик влучно зазначає: «... заслуга С. Вейль полягає в тому, що вона як представник онтології надлишку (виключення) продемонструвала, як через нульову точку порожнечі (кенозис) можна віднайти суб'єкта, а через сумніви – прийти до віри і любові до Бога» (Kulyk, 2021). «Нульова точка порожнечі» відкриває шлях для того, щоб повернути суб'єкту суб'єктність.

Фундаментальним дослідженням біографії та філософських поглядів С. Вейль є праця історика французької філософської думки Р. Зарецькі «Симона Вейль у п'яти ідеях» (Zaretsky, 2021), у якій автор розглядає філософію С. Вейль у контексті її співвіднесеності із життєвою практикою. У першій частині роботи він ставить питання про співвідношення сили і влади в її творчості, апелюючи до її знаменитого есе «Іліада, або поема про силу». Акцентуючи увагу на тому, що в межах цієї роботи С. Вейль «справжній герой Іліади, це не Гектор, Патрокл, або Ахілл, а сила тяжіння у світі фізичних тіл. Саме сила «підкорює людей» і «змінює людську душу», автор підкреслює: «... на думку С. Вейль, поему Гомера варто розглядати як документ». Р. Зарецькі висвітлює всі ключові філософські проблеми, які ставила перед собою Симона Вейль, зокрема питання про жертвовність, колективність, індивідуальність, становище робочої людини, спротив, страждання й увагу. Автор максимально повно

намагається передати злиття життя й філософії Симоною Вейль через єдиний праксис.

Варто позначити, що в сучасній європейській гуманітаристиці дослідження творчого спадку Симони Вейль широко представлені в різних наукових дискурсах. Так, А. Ребека Розаль-Стоун у праці «Симона Вейль: дуже короткий вступ» (Rebecca, 2024) описує різні сторони її філософської думки в галузях етики, релігії, категорії прекрасного. Автор присвячує розділ грецьким витокам філософії С. Вейль, акцентуючи увагу на тому, що філософія Платона була джерелом для формування її поглядів.

Особливу увагу варто приділити дослідженню У. Арнсвальда «Тоталітаризм в творчості Симони Вейль: погляд з раннього протистояння» (Arnsward, 2024), у якому автор ґрунтовно описує політичну еволюцію творчості Симони Вейль, зокрема в контексті її захоплення марксистською й анархічною теоріями на ранніх етапах. Дослідник розкриває питання про еволюцію її поглядів контексті громадянської війни в Іспанії 1936–1939 рр., яку вона спостерігала хоч і коротко, проте «наживо». У цьому разі розчарування в марксизмі проявилось на фоні процесу дегуманізації, яку філософ бачила на війні з боку сталіністів та анархістів. Марксизм сталінського зразка оречевлював та інструменталізовував людину не меншою мірою, ніж фашизм. Тож С. Вейль могла наочно побачити, як ідеологія перетворює людину на механізм. Не бажаючи бути десуб'єктивованою, філософ залишається з людиною, стаючи на бік пацифізму (Arnsward, 2024). Автор статті проводить паралелі між сталінізмом і націонал-соціалізмом, хоча це й виглядає деяким перебільшенням з огляду на різноспрямовану темпоральність міфології режимів (минуле-майбутнє), різний тип ідеологічного устрою, різні антропологічні проекти (націонал-соціалізм експлуатував тему чистоти і єдності в межах традиції, тоді як СРСР експлуатував тему конструктивізму як створення «радянської людини»). Загалом Арнсвальд демонструє, як структурне питання про силу й у першому, і в другому випадках стає основним політичним і філософським питанням для Симони Вейль.

Варто зазначити, що у Франції з 1978 р. існує спеціалізоване періодичне видання, яке цілком присвячене філософським працям С. Вейль

«Cahiers Simone Weil», що свідчить про значний інтерес до творчої спадщини Симони Вейль і її актуальність для сучасного французького суспільства.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Перед сучасною людиною постають виклики глобальних трансформацій, що пов'язані з кризою сучасних демократій. Локальні військові конфлікти ставлять світ на межу існування, ризикуючи перейти в глобальний стан, і саме в цьому контексті перед людиною постає питання про інструменталізм у межах наявного кризового стану, у якому перебувають демократії. Варто зазначити, що питання про річ можна сприймати в декількох значеннях: 1) як питання, що наявно утверджується як факт буття; 2) як символічний предмет, що виявляє свою символічність як факт; 3) як результат дегуманізації. Саме про третій рівень розуміння необхідно говорити в контексті дегуманізації тіла. У цьому випадку творчість С. Вейль виявляється актуальною й самозначною, оскільки вона зосереджує свою увагу на широкому спектрі співвідношень проблем: сила-влада-людина-річ. Саме такий взаємозв'язок потрапляє в «об'єктив» дослідника, що підходить до аналізу сучасної культурної ситуації. Тому, звертаючись до філософського досвіду С. Вейль, можна зробити деякі висновки про наявний стан речей у європейській культурі, яку перманентно захоплюють образи-речі, а тіла перестають бути тілами, перетворюючись на речі.

Тіло ототожнюється із суб'єктом, а річ – з об'єктом: перевизначення цих статусів дає зворотну пропорційність, за якої речі стають мертвими суб'єктами, а тіла, відповідно, набувають статусу об'єкта, тобто оречевлюються. Таке переозначення відповідає загальній дегуманізації в умовах війни, коли люди не бачать перед собою людей, а технічні пристрої роблять цей розрив ще більшим (наприклад, використання в сучасних військових операціях FPV-дронів). Дегуманізація вимагає дистанції. Дистанція між суб'єктами при цьому сягає такого рівня, що суб'єкти мислять одне одного в рамках об'єкт-об'єктного зв'язку. Про цю технічно визначену модерну ситуацію писав у роботі «Модерність і Голокост» Зигмунт Бауман (Бауман, 2021). Бауман позначає, що коріння голокосту полягає саме в технічній (конвеєрній) здатності бюрократизму поставити вбивства

на потік. Бюрократизм відокремлює свідомість актора від його дій проміжковими ланками, які перерозподіляють відповідальність на іншого. У цьому разі перерозподіл відповідальності корелюється з проміжковою здатністю техніки забезпечувати включеність індивіда в робочий процес. У сучасній культурній ситуації цей процес доведений до того стану, за якого техніка проникає в усі сфери діяльності людини через процес віртуалізації. Техніка дає людині можливість реалізовувати силу, відділяючи свою свідомість від самого акту діяння, адже це робить не людська рука, а пристрій, що знаходиться від суб'єкта на дистанції, тобто діяч не звертає уваги на людину, а сприймає її як об'єкт для ураження.

Подібне «незвертання уваги» для С. Вейль є катастрофічним наслідком розвитку техногенної цивілізації. Уважність, навпаки, веде до спостереження, спостереження – до «недіяння» (оскільки, спостерігаючи, людина не втручається діянням у процес буття). У цьому контексті варто зазначити, що Вейль цікавилася східними філософськими школами: даосизмом, індуїзмом тощо (Weil, 1989). Відсутність зосередженості – це лінощі, натомість увага потребує напруження, концентрації, а отже, і трудової етики, про яку філософ пише у видатних «Зошитах» (Weil, 1989). Праця є не простим відтворенням повторюваних механічних дій, а усвідомленим процесом, спрямованим на створення умов для оволодіння новою якістю. Без усвідомленої праці, у тому числі над собою, людина обмежує себе, редукуючись до механізму: у цьому разі С. Вейль близька до ідей К. Маркса, означених у роботі «Капітал» (Маркс, 1967).

Думка філософа сягає питання про «Силу (що) перетворює людину на річ, передусім у буквальному сенсі слова: убиває її. Людину, смерть якої в один момент робить річчю: Іліада п'ять раз малює цю картину» (Weil, 1989, p. 75). У поданому фрагменті «сила» означена доволі предметно – як сила фізичного ґатунку, військова сила. Далі Симона Вейль цитує «Іліаду» Гомера, подаючи п'ять фрагментів, які ілюструють трансформацію тіла в річ. Питання сили тут лежить у площині направленої дії, яка може впливати на когось або на щось тим чи іншим чином. Так, уже на наступній сторінці автор позначає: «Сила, здатна вбивати, може,

навіть не вбиваючи, робити ще живу людину річчю» (Weil, 1989, р. 76). Подана теза відкриває для нас силу як категорію, що передує речі, тобто є тим, за рахунок чого тіло трансформується в річ. Смерть подається в розрізі відсутності свободи, адже річ можна перемістити з місця на місце, подарувати або зламати. Річ у цьому випадку набуває амбівалентного статусу: з одного боку, вона є фіналізованим етапом смерті, а з іншого – тим, чого позбавили свободи. І в першому, і в другому випадку мається на увазі смерть як стан, у якому тіло перебуває в полоні смерті: «Нестерпний стан: смерть при житті. Але тому, хто слабший, не залишається вибору між цим станом і трупним станом» (Weil, 1989, р. 76).

Проблема сили знаходиться поряд із проблемою слабкості. Подібна дихотомія є сталим виразненням бінарних опозицій, які наявні в культурі. У творчості С. Вейль слабкість і сила розділені у двох нерівнозначних площинах на рівні колективного й індивідуального в межах соціального тла суспільства, де колективне отожднюється із силою, а індивідуальне – зі слабкістю. «Річ мислить, а людина зводиться до стану речі. Залежність індивіда щодо колективу й залежність людини щодо речей: una eademque res («одна й та сама річ»)» (Weil, 1989, р. 92). У цьому уривку дуже предметно проявляється взаємозв'язок залежностей людини-речі (колективу) та людини-речі як єдиний зв'язок. Коли індивід мислить речами, то це річ мислить, так само як колектив мислить людиною. У цьому разі вибудовується лінія, за якої людина, розчиняючись у колективі, помирає, віддаючи саму себе колективній волі – тій самій силі, що перетворює людину на річ. Така думка філософа є глибоко антиавторитарною, оскільки вона підкреслює важливість індивіда, не включеного в такий взаємозв'язок залежностей.

С. Вейль пише з приводу колективної праці таке: «Кваліфікація праці. Два окремих питання, які потрібно вирішити з метою досягнення максимальної свободи: 1) щоб індивід якомога менше потребував колективу; 2) щоб колектив якомога більше потребував індивіда, тобто мислення (бо це єдина річ, невіддільна від індивіда)» (Weil, 1989, р. 91). С. Вейль акцентує увагу на тому, що праця має вирішувати питання свободи, саме мислення праця є тим якісним шляхом, який може подолати

механізовану працю. У цьому співвідношенні автор ставить питання про свободу в усій тій необхідній повноті, яка становила б виклик для наявного порядку речей, за якого працівник виступає в ролі механізму. Виклик можна інтерпретувати в контексті боротьби з чинним порядком речей. Порядок речей коріниться в усталеності, яка міститься у звичці. Звичка визначає звичай, а звичай на широкому рівні – традицію. Така лінія не дає змоги свободі виразити себе, замикаючись у традиційному колективізмі, який зрештою став основою для сучасного корпоративізму. Корпоративне мислення залишається в річищі колективізму, визначаючи напрям руху останнього. Із цим не могла погодитися Симона Вейль, яка сфокусувала свій погляд на індивіди та його існуванні в рамках колективістських проєктів. Шукаючи вихід за рамки колективної усталеності, вона надає перевагу свідомій дієвості; саме тому Симона Вейль орієнтується на філософський праксис (дв.-грец. *πράξις*), поєднуючи теорію і практику. Досвід праці на автомобільному заводі акціонерного товариства «Альстом» у період із 1934 р. по 1935 р. в результаті дав чітке виразнення ідеї, яка полягає в тому, що трудові відносини проявляють оречевлення не тільки того, хто стоїть за верстатом, а й того, хто віддає наказ про початок чи припинення роботи. Із цього положення можна зробити два діаметрально протилежні висновки: 1) висновок негативний полягає в тому, що суспільство – це взаємозалежність речей, які виникають у результаті взаємної інструменталізації; 2) висновок позитивний: якщо спільнота знаходиться у взаємозалежності, значить, вона потребує Іншого. Із цього логічно випливає потреба в індивіди, а не механізмі, включеному в систему. Індивід у цьому випадку – якісно новий, активний суб'єкт, що відрізняється більш розвиненим ступенем усвідомлення процесів, які відбуваються в рамках трудових відносин.

Інструменталізм виявляє себе на рівні об'єкт-об'єкт, за якого X виявляє себе інструментом підкорення, а Y – об'єктом, на який спрямований цей вплив. Якщо узагальнити відносини X-Y, то вони виявляють взаємозалежність, яка позначає ціле в сполученні, здавалося б на перший погляд, антагоністів, які переслідують зовсім різні цілі. Працівник бажає розширити зону свободи, тоді як працедавець

розширює зону ефективності праці. Наступне питання, яке необхідно розглянути в межах трудових відносин, що нероздільно пов'язуються з реалізацією влади, лежить у площині статусів, яких набувають актори цих стосунків, а саме: А) статус кожного з них організує взаємозалежність робітника і працедавця; В) працедавець провадить волю компанії, він виступає як провідник, тобто інструмент, який лише направляє волю цілого на окрему її частину (робітника); С) положення «А = В» у межах їх взаємозалежності, за якої А набуває свого значення в очах В, але не перевищує його значення. Саме на останньому положенні наполягає С. Вейль, коли акцентує увагу на тому, що тільки кооперація вільних робітників, наділених усвідомленням того, що перед одним «Я» постає інше «Я» в усій своїй повноті, уможливило реалізацію солідарності. Солідарність і кооперація в цьому випадку виступають як свідомі, а не механічні дії колективістської спільноти. Зацікавленість тут каналізує ефективність не стільки в прибутку, скільки в розвиток. Виходячи з третьої тези, можна зробити висновок, що Симона Вейль намагається не просто описати трудові відносини, а описати таке становище індивідів, за якого вони могли б гармонійно співіснувати між собою. Завданням суспільства в цьому разі виявляється розкриття людського потенціалу й вивільнення індивіда зі статусу речі. Саме тому автор звертається до трьох філософських традицій, щоб увиразнити суспільну гармонію: античної, індуїстської та християнської. Автор розглядає співвіднесеність: 1) ідеалу, геометрії, античності й ідеї Бога; 2) суспільної гармонії й касти (класу); 3) індивідуальної гармонії, увиразненої в образі Ісуса Христа.

Третій образ є сутнісно важливим для філософії С. Вейль, оскільки він акцентує свою увагу на поєднанні всеохопної гармонії. Подвійна природа Христа відповідає такій всеохопності. Парадокс пасхального тропаря «Смертю смерть подолав» можна трактувати як трансформацію тіло-річ-тіло. Тіло без духу – це лише річ, і пройшовши крізь досвід оречевлення, можна прийти до Воскресіння. Випити чашу до кінця (тут образ Христа справедливо поєднується з образом Сократа) означає пройти шлях сходження в смерть для того, щоб воскреснути. Сходження в смерть можна назвати переходом у річ. Подібна трансформація набуває вигляду

жертвоприношення. Ісус пожертвував своїм тілом, щоб звільнити людей від гріхів; разом із цим Христос звільнив свій дух. За С. Вейль, жертвоприношення – це духовний шлях, споріднений із працею в її монотонності й повторюваності (Weil, 1989, р. 45); саме через працю людина спокутує свій первородний гріх. Тут С. Вейль спирається на книгу Буття (Біблія, Бут. 3.17;19), яка недвозначно акцентує увагу на співвіднесеності праці та спокути. Саме тому С. Вейль наголошує на тому, що через працю індивід не реалізує, а проявляє себе, повертаючи собі себе. І тому праця має не оречевлювати людину, а допомагати їй вийти зі стану речі.

У цьому проявляється християнсько-гуманістичний вектор розвитку філософії С. Вейль, яка намагається осмислювати стан, у якому опинилася людина ХХ ст. Розширюючи цей контекст до сьогодення, необхідно позначити, що секуляризація перевизначила роль техніки, метафізика якої в ХХІ ст. досягла тотального панування, виносячи питання про трансцендентне значення єдиного вектора інформаційного потоку, регульованого механічним шляхом. Тіло без органів, як його мислить Жиль Дельоз у рамках праці «Тисяча плато» (Deleuz G., Guattari F., 1987), увиразнює річ як «можливе», тобто те, що з'являється в символічному інтернет-просторі. Річ і людина розчиняються в потоці образів, в інформаційному потоці. Річ переходить у рамки ідеї (образи-речі, які циркулюють в інтернет-хмарі, де царює Бог-тренд). Таким чином, тут не залишається місця ані людському життю, ані людській смерті, адже й те, й інше залишається в перехідних фазах, замикаючи темпоральність у безкінечному «тепер».

Отже, можна зробити такі **висновки**. Питання про річ у контексті філософії Симони Вейль можна розглядати в кількох площинах: 1) осмислення речі в співвідношенні до колективізму й індивідуалізму; 2) осмислення речі в контексті трудової етики й питання про оволодіння владою працівник-працедавець; 3) осмислення речі в межах християнського світогляду, де образ Христа увиразнює спосіб подолання людиною оречевленості як духовної та фізичної смерті; 4) інтерпретація філософії С. Вейль у межах сучасної культурної ситуації, за якої роль і значення техніки й машини лежить у метафізичній площині. Культурна

перспектива замикання «Я» в межах безкінечності інформаційного потоку ставить питання про повернення людини до людського, розриваючи замкненість буття й направляючи свій погляд на Іншого, у якому міститься суб'єкт. Повернення до суб'єкт-суб'єктного зв'язку потребує праці або, ширше, шляху до живого життя, яке не лежить у площині машинерії (соціальної інженерії, статистики й факту). С. Вейль пропонує поглянути на річ як на статус, у якому перебуває людина, включена в колективізм. Сила і влада колективізму лежать у кількості, але ця кількість завжди понижує рівень енергії, притлумлюючи думку, яка завжди належить одному конкретному індивіду (Weil, 1989, p. 61). Пов'язуючи силу з владою, філософ пише про спрямований рух на те, щоб індивіда зробити річчю, механізмом

у суспільній машинерії. Якщо екстраполювати досвід ХХ ст. на сучасність, можна стверджувати, що дегуманізація проходить не стільки за рахунок включеності в ідеологію, скільки за рахунок алгоритму, який відображає механіку інтернет-простору. С. Вейль, досліджуючи питання, пов'язане з інструменталізмом, акцентує увагу на тому, що тільки усвідомлення суб'єкт-суб'єктних взаємозв'язків між індивідами зможе переорієнтувати трудові відносини з взаємозалежних об'єктів у взаємозалежних суб'єктів. Для цього необхідно пройти християнський шлях подолання духовної смерті в рамках виробничої практики, акцентуючи свою увагу на праці як способі вийти за рамки оречевлення. Симона Вейль пропонує нову трудову етику, за якої звільнення людини необхідно шукати в самій праці безпосередньо.

Список використаних джерел:

- Бауман, З. (2021). Модерність і Голокост. Київ: Дух і Літера. 344 с.
- Біблія: пер. І. Огієнка. URL: <https://only.bible/bible/ubio/>.
- Вейль, С. (2024). Сила. Згода. Справедливість. Любов. Зло. Львів: Shrapnel. 96 с.
- Вейль, С. (1998). Укорінення. Лист до клірика. Київ: Дух і Літера. 198 с.
- Кармазіна, М. (2011). Вейль Симона. *Політична енциклопедія*. Київ: Парламентське видавництво. С. 82.
- Маркс, К. (1967). Капітал: критика політичної економії. Т. 1. Процес виробництва капіталу. Київ: Видавництво політичної літератури України. 756 с.
- Сігов, К. (1997). Інша сила іншої правди: «Укорінення» Сімони Вейль на перехресті історії та філософії. *Дух і літера*. Київ. № 1–2. С. 206–221.
- Цимбал, Т. (2017). Укорінення людини як головна проблема екзистенціального філософування Сімони Вейль. *Актуальні проблеми духовності*. Кривий Ріг. № 18. С. 105–110.
- Шмаїна-Великанова, А. (1998). Спроба прочитання Сімони Вейль навпаки, або прикладна негативна еклезіологія. *Дух і літера*. Київ. № 3–4. С. 360–369.
- Arnsward, U. (2024). Totalitarianism in the Work of Simone Weil: Insights from an Early Confrontation. *Atlantika: International Journal on Philosophy*. Rio de Janeiro. Vol. 2, № 1. P. 96–109.
- Bennett, G. (2019). Simone Weil's Philosophy of History. *Journal of the Philosophy of History*. Oulu. Vol. 13, № 1. P. 66–85.
- Cahiers Simone Weil. URL: <https://www.simoneweil-association.com/>.
- Deleuze, G., Guattari, F. (1987). A Thousand Plateaus: Capitalism and Schizophrenia. Minneapolis-London: University of Minnesota Press. 660 p.
- Heidegger, M. (2010). Sein und Zeit. Frankfurt am Main: Vittorio Klostermann. 442 p.
- Kulyk, A. (2024). Simone Weil, Force. Consent. Justice. Love. Evil. *Theological Reflections: Eastern European Journal of Theology*. Lviv: East European Institute of Theology. Vol. 22, № 2. P. 114–117.
- Kulyk, A. (2021). The Phenomenon of Simone Weil as «Excess» and «Lack» in the Symbolic Structure of Philosophical Language: A Personalist Approach. *Theological Reflections: Eastern European Journal of Theology*. Lviv: East European Institute of Theology. Vol. 19, № 2. P. 114–132.
- Lawson-Frost, S. (2023). Simone Weil and the Need for Obedience: Political, Religious, and Ethical Dimensions. *Labyrinth: An International Journal for Philosophy, Value Theory and Sociocultural Hermeneutics*. Vienna. Vol. 25, № 2. P. 111–135.
- Loades, A. (2010). Simone Weil: Resistance and Writing. *International Journal of Public Theology*. Vol. 4, № 1. P. 100–117.
- Radzins, I. (2017). Simone Weil on Labor and Spirit. *Journal of Religious Ethics*. Iowa. Vol. 45, № 2. P. 291–308.
- Rebecca Rozelle-Stone, A. (2024). Simone Weil: A Very Short Introduction. Oxford: Oxford University Press. 160 p.

- Roberts, P. (2011). Attention, Asceticism, and Grace: Simone Weil and Higher Education. *Arts and Humanities in Higher Education*. Vol. 10, № 3. P. 315–328.
- Wallace, C. (2023). *The Literary Afterlives of Simone Weil: Feminism, Justice, and the Challenge of Religion*. New York: Columbia University Press. 312 p.
- Weil, S. (1989). *Œuvres complètes*. Tome I. Paris: Gallimard. 456 p.
- Weil, S. (1989). *Œuvres complètes*. Tome II. Paris: Gallimard. 648 p.
- Zaretsky, R. (2021). *The Subversive Simone Weil: A Life in Five Ideas*. Chicago: University of Chicago Press. 200 p.

References:

- Bauman, Z. (2021). Modernist' i Kholokost [Modernism and the Holocaust]. K.: Dukh i Litera. 344 s. [in Ukrainian].
- Biblia: v perekladі I. Ohienka. [The Bible: Translated by I. Ohienko] Retrieved from: <https://only.bible/bible/ubio/> [in Ukrainian].
- Karamazina, M. (2011). Vail' Simona. Politychna entsyklopediia. [Simone Weil. Political Encyclopedia]. K.: Parlament'ske vydavnytstvo. P. 82 [in Ukrainian].
- Marks, K. (1967). Kapital: Krytyka politychnoi ekonomii. T. 1: Protses vyrobnytstva kapitalu. [Capital: A Critique of Political Economy. Vol. 1: The Process of Capitalist Production]. K.: Vydavnytstvo politychnoi literatury Ukrainy. 756 s. [in Ukrainian].
- Shmaïna-Velykanova, A. (1998). Sproba prochyttannia Simony Veil' navpaky, abo prykladna nehatyvna ekleziolohiia. [An Attempt to Read Simone Weil in Reverse, or Applied Negative Ecclesiology]. *Dukh i Litera*. Kyiv. Vol. 3–4. P. 360–369 [in Ukrainian].
- Sigov, K. (1997). Insha syla inshoi pravdy: «Ukorinennia» Simony Veil' na perekhresti istorii ta filosofii. [A Different Force of a Different Truth: Simone Weil's The Need for Roots at the Crossroads of History and Philosophy]. *Dukh i Litera*. Kyiv. Vol. 1–2. P. 206–221 [in Ukrainian].
- Tsymbal, T. (2017). Ukorinennia liudyny yak holovna problema ekzystentsial'noho filosofuvannia Simony Veil'. [The Rootedness of the Human Being as the Central Problem of Simone Weil's Existential Philosophy]. *Aktual'ni problemy dukhovnosti*. Kryvyi Rih. P.105–110 [in Ukrainian].
- Weil, S. (1998). Ukorinennia. Lyst do kliryka. [Rootedness. A Letter to a Cleric]. K.: Dukh i Litera. 198 s. [in Ukrainian].
- Weil, S. (2024). Syl. Zghoda. Spravedlyvist'. Liubov. Zlo. [Power. Agreement. Justice. Love. Evil]. Lviv: Shrapnel. 96 s. [in Ukrainian].
- Arnswald, U. (2024). Totalitarianism in the work of Simone Weil: Insights from an early confrontation. *Atlantika: International Journal on Philosophy*. Rio de Janeiro. Vol. 2(1). P. 96–109 [in English].
- Bennett, G. (2019). Simone Weil's philosophy of history. *Journal of the Philosophy of History*. Oulu. Vol. 13(1). P. 66–85 [in English].
- Cahiers Simone Weil. Retrieved from: <https://www.simoneweil-association.com/>.
- Deleuze, G., Guattari, F. (1987). *A thousand plateaus: Capitalism and schizophrenia*. Minneapolis-London: University of Minnesota Press. 660 p. [in English].
- Heidegger, M. (2010). *Sein und Zeit*. Frankfurt am Main: Vittorio Klostermann. 442 p. [in German].
- Kulyk, A. (2021). The phenomenon of Simone Weil as «Excess» and «Lack» in the symbolic structure of philosophical language: A personalist approach. Theological Reflections. Lviv: *Eastern European Journal of Theology*. Vol. 19(2). P. 114–132 [in English].
- Kulyk, A. (2024). Simone Weil, Force. Consent. Justice. Love. Evil. Theological Reflections. Lviv: *Eastern European Journal of Theology*. Vol. 22(2). P. 114–117 [in English].
- Lawson-Frost, S. (2023). Simone Weil and the need for obedience: Political, religious, and ethical dimensions. *Labyrinth: An International Journal for Philosophy, Value Theory and Sociocultural Hermeneutics*. Vienna. Vol. 25(2). P. 111–135 [in English].
- Loades, A. (2010). Simone Weil: Resistance and writing. *International Journal of Public Theology*. Vol. 4(1). P. 100–117 [in English].
- Radzins, I. (2017). Simone Weil on labor and spirit. *Journal of Religious Ethics*. Iowa. Vol. 45(2). P. 291–308 [in English].
- Rebecca Rozelle-Stone, A. (2024). *Simone Weil: A very short introduction*. Oxford: Oxford University Press. 160 p. [in English].
- Roberts, P. (2011). Attention, asceticism, and grace: Simone Weil and higher education. *Arts and Humanities in Higher Education*. Vol. 10 (3). P. 315–328 [in English].
- Wallace, C. (2023). *The literary afterlives of Simone Weil: Feminism, justice, and the challenge of religion*. New York: Columbia University Press. 312 p. [in English].

Weil, S. (1989a). *Œuvres complètes*. Tome I. Paris: Gallimard. 456 p. [in French].

Weil, S. (1989b). *Œuvres complètes*. Tome II. Paris: Gallimard. 648 p. [in French].

Zaretsky, R. (2021). *The subversive Simone Weil: A life in five ideas*. Chicago: University of Chicago Press. 200 p. [in English].